



Alkusanat ja tietoisuus säteilylain muutoksista

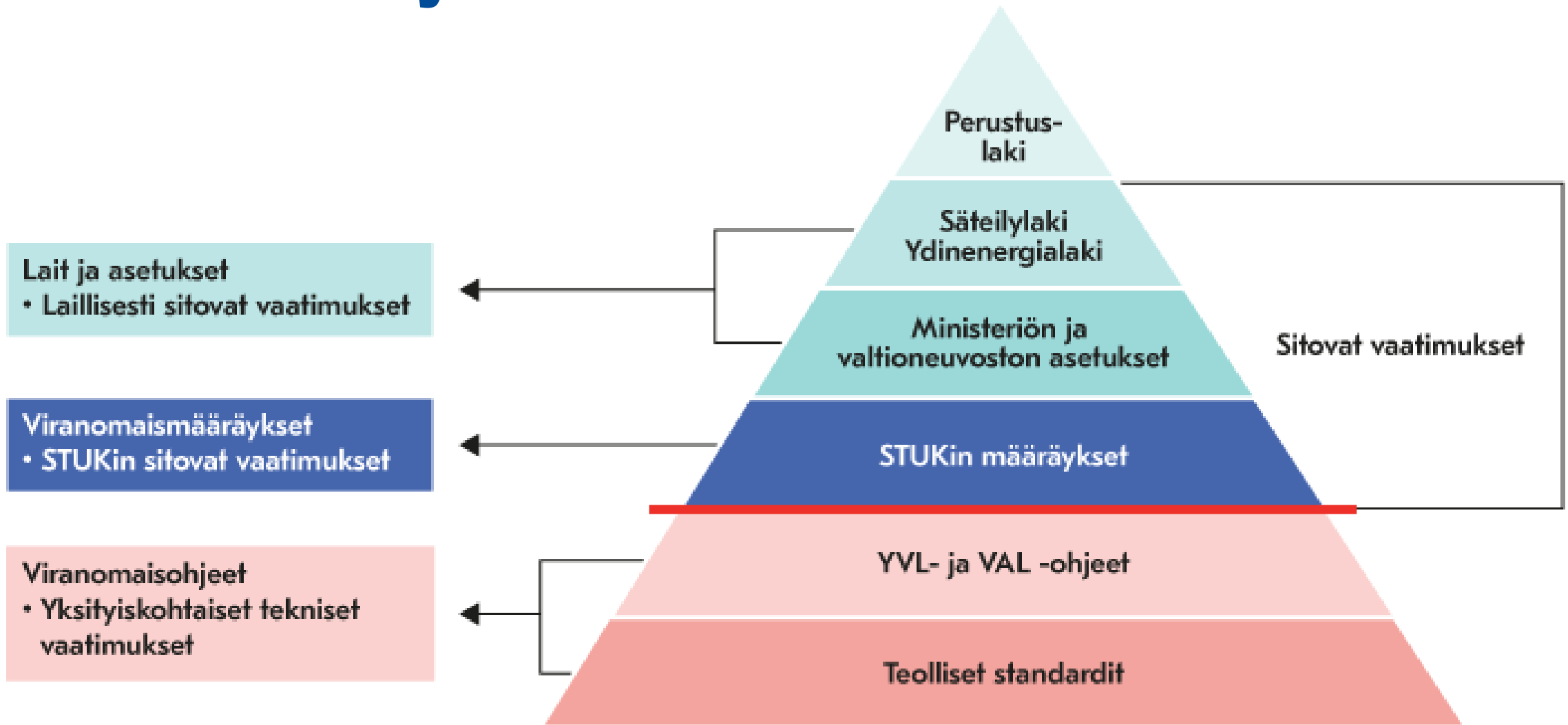
Tietoisuus umpilähdetoimijoille 24.5.2022

Santhu Hellstén

Aiheita

- Lainsäädännön rakenne
- Toiminnanharjoittajan edustaminen
- Maksut
- STV
- Perehdytys ja täydennyskoulutus
- Säteilyturvallisuuspoikkeamat

Lainsäädännön yleinen rakenne



Toiminnanharjoittajan edustaminen

- Hakemuksen ja ilmoituksen jättäjällä pitää olla oikeus edustaa toiminnanharjoittajaa (=”Y-tunnus”)
- STV:llä ei ole automaattisesti oikeutta edustaa
- Valtuuden voi antaa yleisesti
 - **Suomi.fi palvelussa**
 - *Johtamisjärjestelmässä*
 - *Erillisellä lomakkeella*
- Hakemukset ja ilmoitukset
 - STUK siirtynyt käyttämään (semi)sähköistä asiointia
 - Ohjaavat lomakkeet
 - Liitteiden tallennus
 - Tunnistautumalla voi tallentaa luonnoksen
 - Palautetta lomakkeista voi antaa teollisuus@stuk.fi

Säteilyn käytön maksut

- Maksut ovat joko suoriteperusteisia tai veroja
 - Suoritteet
 - Uudet luvat, hakemukset (VNa 25 §), ilmoitukset (26 §)
 - Esim. toiminnan / laitteen lisääminen: maksu korkeimman luokan mukaan
 - Tarkastus, jos liittyy hakemukseen
 - Annosrekisteri
 - Maksut määräytyvät STM:n maksuasetuksen perusteella, taustalla valtion maksuperustelaki
 - Suorite voidaan pyynnöstä käsitellä nopeutetusti, jos nopeutetulle käsittelylle on suoritteiden tilaajan tai vastaanottajan työn tai toiminnan järjestämiseen liittyvä perusteltu syy eikä nopeutetulla käsittelyllä ole sanottavaa vaikutusta vireillä olevien muiden asioiden käsittelyyn.
 - Ei kannata odottaa liian kauan ennen hakemuksen lähettämistä
 - Tavoitteellinen käsittelyaika 30 vrk
 - Lisätietopyynnöt: ei määrättömästi
- Verot
 - Valvontamaksu toimintakohtaisesta perusmaksusta ja säteilylähdekohtaisesta lisämaksusta.
 - Suhteutettu valvonnan tarpeeseen
 - Koska kyseessä on vero, täyttä kustannusvastaavuutta ei ole
 - Korotettu valvontamaksu
 - Jos toimintaa harjoitettu ilman lupaa, peritään 50 % korotettu maksu
 - Jos tuomitaan rikkomuksesta, ei peritä
 - Esim. ei ollenkaan turvallisuuslupaa
 - Joitain tutkintapyyntöjä Poliisille on tehty, tulokset vaihtelevia
 - Maksuvelvollisuus päättyy sen vuoden lopussa, kun on ilmoittanut toiminnan päättyneeksi tai kun STUK on muuten todennut toiminnan päättyneen.
 - Ilmoitus säteilytoiminnan (tai säteilyn käytön) lopettamisesta kannattaa tehdä ajoissa

Säteilyturvallisuusvastaava

3.5 Vastaavan johtajan tehtävät

Toiminnan harjoittajan on määriteltävä kirjallisesti vastaavan johtajan ja hänen sijaisensa tehtävät.

Tyypillisesti vastaavan johtajan tehtäviksi voidaan määritellä esimerkiksi seuraavat asiat:

- toimintaan liittyvien riskien tunnistaminen, turvallisuusarviointi ja varautuminen poikkeaviin tapahtumiin
- hyvän turvallisuuskulttuurin edistäminen ja ylläpito
- säteilyturvallisuus- ja turvajärjestelyt säteilyn käyttöpaikalla mukaan lukien työalueiden ja säteilytyötä tekevien työntekijöiden huokittelu, tarvittavien säteilyturvaisuustoimenpiteiden toteutus ja käyttöpaikkakohtaisten turvallisuusohjeiden laatiminen
- säteilyturvallisuuden ylläpito ja jatkuva seuranta muun muassa annostarkkailun ja työolojen tarkkailun tuloksia analysoimalla
- säteilyn käyttöön osallistuvien työntekijöiden säteilysuojelukoulutus ja opastus
- yhteydenpito käyttöpaikan vastuuhenkilöiden kanssa ja tarvittavan asiantuntijuuden hankinta
- turvallisuusluvan ja säteilyn käyttöorganisaation ajan tasalla pitäminen
- raportointi ja toimenpide-ehdotusten tekeminen toiminnan harjoittajalle turvallisuuden parantamiseksi
- Säteilyturvakeskuksen antamien korjausmääräysten toteuttamisen toimeenpano ja valvonta sekä tietojen ilmoittaminen Säteilyturvakeskukseen
- säteilylaitteen käyttöluvan antaminen korjaustoimenpiteiden jälkeen, kun ensin on varmistettu, että laite on käyttökuntoinen.

Säteilyturvallisuusvastaava



3.5 Vastaavan johtajan tehtävät

Toiminnan harjoittajan on määriteltävä kirjallisesti vastaavan johtajan ja hänen sijainnensa tehtävät.

Kirjallisesti vastaavan johtajan tehtäviksi voidaan määritellä esimerkiksi seuraavat asiat:

- toimintaan liittyvien riskien tunnistaminen, turvallisuusarviointi ja varautuminen poikkeavien tapahtumiin
- hyvän turvallisuuskulttuurin edistäminen ja ylläpito
- säteilyturvallisuus- ja turvajärjestelyt säteilyn käyttöpaikalla mukaan lukien työalueiden ja säteilytyötä tekevien työntekijöiden luokittelu, tarvittavien säteilyturvallisuustoimenpiteiden toteutus ja käyttöpaikkakohtaisten turvallisuusohjeiden laatiminen
- säteilyturvallisuuden ylläpito ja jatkuva seuranta muun muassa ennustarkkailun ja työolojen tarkkailun tuloksia analysoiden
- säteilyn käyttöön osallistuvien työntekijöiden säteilysuojelukoulutus ja päastus
- yhteydenpito käyttöpaikan vastuuhenkilöiden kanssa ja tarvittavan asiantuntijuuden hankinta
- turvallisuusluvan ja säteilyn käyttöorganisaation ajan tasalla pitäminen
- raportointia toimenpide-ehdotusten tekeminen toiminnan harjoittajalle turvallisuuden parantamiseksi
- Säteilyturvakeskuksen antamien määräysten toteuttamisen toimeenpääntö ja valvonta sekä tietojen ilmoittaminen Säteilyturvakeskukseen
- säteilylaitteen käyttöluvan antaminen korjaustoimenpiteiden jälkeen, kun ensin on varmistettu, että laite on käyttökuntoinen.

Säteilyturvallisuusvastaava

- Nimetty johtamisjärjestelmässä, tarvittaessa sijainen (ainakin, jos työperäisen altistuksen luokka 1)
 - STUK ei tee päätöstä sijaisesta, toiminnanharjoittaja vastaa nimeämisestä
 - Onko säteilytoiminnan johtamisjärjestelmä osa muuta johtamisjärjestelmää
 - Toimijan koko
 - Tehtävänä on huolehtia toiminnanharjoittajan apuna säteilysuojelun toteuttamisesta.
 - Huolehdittava siitä, että säteilyturvallisuusvastaavalla on riittävä toimivalta hoitaa hänelle osoitetut tehtävät.
- Pätevyyden lisäksi työkokemusvaatimus
 - Toiminnanharjoittaja vastaa, että työkokemusta
 - Vaihtuminen hakemusia etukäteen



Työntekijöiden perehdytys

- Kaikilla työntekijöillä, jotka osallistuvat säteilytoimintaan tai joiden tehtävät muutoin edellyttävät erityisosaamista säteilysuojelussa, on toiminnan ja tehtävien edellyttämä kelpoisuus, säteilysuojelukoulutus ja perehdytys tehtäviinsä.
- Kirjanpito työntekijäkohtaisesti
- S/6/2019 4 § vaatimuksia perehdytyksestä:
 - Terveysvaikutukset
 - Yleiset menettelyt ja varotoimet tehtävän mukaan
 - Säteilyturvallisuuspoikkeamat
 - Vaatimusten noudattamisen tärkeys
 - Raskaus, imetys: ilmoittaminen
 - Myös ulkopuoliselle työntekijälle
 - HASS-lähteille lisävaatimuksia (direktiivistä)



Täydennyskoulutus - yleistä

- Täydennyskoulutusta riittävästi ja säännöllisesti
- Kirjanpito työntekijäkohtaisesti
- STM:n asetuksessa tarkemmin
- Minimit työperäisen altistuksen luokan mukaan

Täydennyskoulutus - yleistä

Taulukko 1.2. Täydennyskoulutus säteilysuojeluun teollisuuden ja tutkimuksen säteilytoiminnassa ja ydinenergian käytössä.

| | Säteilyn käyttö | Luonnonsäteilylle altistava toiminta | Ydinenergian käyttö |
|--|--|--|--|
| | <ul style="list-style-type: none"> säteilyn käyttöön osallistuva työntekijä | <ul style="list-style-type: none"> säteilytoimintaan osallistuva työntekijä | <ul style="list-style-type: none"> säteilytyöntekijä ja henkilö, jonka työ vaikuttaa merkittävästi säteilysuojelun tuloksiin |
| OSAAMISEN TASO | NQF 4 | | |
| A. Säteilyfysiikka ja säteilybiologia | <ul style="list-style-type: none"> Säteilyn käytössä tuntee alansa kannalta keskeisten sovellusten periaatteet. Osaa viestiä tehtävässään erilaisista altistuksista uusimman tiedon mukaisesti. Osaa tulkita tehtävänsä liittyviä säteilyriskejä. | | |
| B. Työntekijän ja väestön säteilysuojelu | <ul style="list-style-type: none"> Osaa soveltaa säteilysuojeluperiaatteita tehtävänsä mukaisesti. Osaa tehtävänsä mukaan käyttää työntekijän ja väestön suojelun optimointiin tarkoitettuja menettelyjä. | | |
| OPINTOJEN LAAJUUS | <p>Työperäisen säteilyaltistuksen luokka 1–2: Osiot A ja B yhteensä vähintään 10 tuntia viiden vuoden jaksoissa.</p> <p>Muut työntekijät: Osiot A ja B yhteensä vähintään 5 tuntia viiden vuoden jaksoissa.</p> | <p>Työperäisen säteilyaltistuksen luokka 1–2: Osiot A ja B yhteensä vähintään 10 tuntia viiden vuoden jaksoissa.</p> <p>Muut työntekijät: Osiot A ja B yhteensä vähintään 5 tuntia viiden vuoden jaksoissa.</p> | <p>Osiot A ja B yhteensä vähintään 10 tuntia viiden vuoden jaksoissa.</p> <p>Säteilytyöntekijä: Osio B vähintään 2 tuntia kolmen vuoden jaksossa Henkilö, jonka työ vaikuttaa merkittävästi säteilysuojeluun: Osiot A ja B yhteensä vähintään 10 tuntia viiden vuoden jaksossa</p> |

Täydennyskoulutus – STV

- Säteilyturvallisuusvastaavana toimivan on liitteessä 5 säädetyn lisäksi saatava säteilysuojelun täydennyskoulutusta vähintään kymmenen tuntia viiden vuoden aikana.
- Perusteluista:
 - ”Jos samalla henkilöllä on monta tehtävää, voi sama täydennyskoulutus sopia useamman kuin yhden tehtävän mukaiseksi täydennyskoulutukseksi.”
 - ”Näin ollen esimerkiksi säteilyturvallisuusasiantuntijan saama täydennyskoulutus (vähintään 20 tuntia viiden vuoden aikana) saattaa sopia myös säteilyturvallisuusvastaavan täydennyskoulutukseksi, jolloin erillistä täydennyskoulutusta ei mainittua tehtävää varten tarvittaisi.”
- Mennään isomman määrän mukaan, ei lasketa yhteen

| Henkilö | Täydennyskoulutus vähintään |
|--|-----------------------------|
| STV | 10 h per 5 vuotta |
| Työperäisen altistuksen luokka 1 tai 2 (~luokan A tai B säteilytyöntekijä) | 10 h per 5 vuotta |
| Muut säteilyn käyttöön osallistuvat työntekijät | 5 h per 5 vuotta |

Säteilyturvallisuuspoikkeamat – aina ei mene putkeen

- Turvallisuuspääedellyttävässä toiminnassa toiminnanharjoittajan on arvioitava tilanne ja ryhdyttävä säteilyturvallisuuden varmistamiseksi tarpeellisiin toimiin.
- Huomioitava turvallisuusarviossa
 - Potentiaalinen altistus
 - TA päivitettävä tarvittaessa
- Varautuminen
- Ajantasainen suunnitelma
- Koulutus, harjoitukset, ohjeet, syiden selvittäminen: ei yksityiskohtaisia vaatimuksia
- Pelastusviranomaisen avustaminen tarvittaessa
- Työpaikan muu riskien arviointi?



